

Захарченко Н.В.кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри економіки та моделювання ринкових відносин**Іщук В.О.**студентка 4 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Світовий досвід вказує на те, що розвиток банківського сектора стає потужним стимулюючим чинником економічного зростання, а важливе функціональне призначення банків у відтворювальних процесах на макро- та мікроекономічному рівнях перетворює діяльність банків на один з факторів, які забезпечують ефективність економічної системи. В Україні, економічна система якої ще не досягла високого рівня розвитку, роль банків суттєво зростає внаслідок відсутності активного розвинутого сектора небанківських фінансових посередників, який створює жорстку конкуренцію банківському бізнесу в розвинутих економіках.

Стан банківської системи України завжди привертав увагу провідних теоретиків і практиків. Проблеми, які виникають в даній сфері на кожному етапі розвитку фінансової системи, є досить актуальними. Зокрема, питання, присвячені впливу банківської системи на економіку України, розглянуті в працях таких авторів: Герасимова С. [1], Гриценко Л. [2], Кравченко І. [3], Масленіков В.[4], Омелянович М. [5], Шараєвський Д. [6] та інші.

Метою роботи є: проведення аналізу сучасного стану банківської системи та визначення її впливу на економіку України.

У будь-якій державі, незалежно від економічної системи та способу організації суспільних відносин, банківська система відіграє ключову роль. Саме вона забезпечує економіку необхідним обсягом фінансових ресурсів, забезпечуючи вільний рух капіталу, розрахунки суб'єктів господарювання, кредитування економіки, а також реалізацію цілого ряду інших функцій та завдань. Без розвинутої банківської системи неможливо навіть уявити собі розвинуту економіку держави.

Банківська система забезпечує ефективний розвиток і функціонування усіх сфер господарської системи, регулює потоки грошових коштів, створює передумови для розширеного відтворення економіки.

Банківська система бере участь у виконанні основних функцій фінансової системи, зокрема, шляхом:

1. забезпечення способів переміщення фінансових ресурсів у часі, через кордони держав та між окремими галузями тощо;
2. розробки та забезпечення способів управління ризиками;
3. забезпечення механізму об'єднання фінансових ресурсів та їх розподілу між окремими суб'єктами господарювання;

4. забезпечення безперебійного функціонування платіжних систем, зокрема, шляхом удосконалення способів клірингу та здійснення розрахунків, що сприяють торгівлі;

5. забезпечення насичення ринку ціною інформацією, що дозволяє координувати децентралізований процес прийняття рішень в окремих галузях економіки [4, с. 18].

Розвинута банківська система є необхідною умовою нормального функціонування економіки, тобто функціонування суб'єктів господарської діяльності та державного бюджету. Лише через досконалу банківську систему можна здійснити реструктуризацію економіки в цілому. Крім того, надійний і розвинений банківський сектор відіграє надзвичайно важливу роль у стабілізації економіки країни. Без залучення коштів населення у банківський сектор неможлива фінансова санація підприємств, які потребують фондів для функціонування і реструктуризації.

Дослідження основних показників банківського сектору за підсумками 2013 року дало змогу зробити висновки про поліпшення ситуації у більшості великих банків, які забезпечують стійкість фінансової системи країни. Так, банківська система України за підсумками діяльності в 2013 році отримала збитки на загальну суму 7,708 млрд грн. (965 млн. дол.) порівняно зі збитками в розмірі 13,027 млрд грн. у 2012 році. Доходи банків збільшилися на 4,3% - до 142,778 млрд грн., витрати - на 0,4%, до 150,486 млрд грн. Регулятивний капітал банківської системи зріс на 11% - до 178,454 млрд грн.. Число зареєстрованих банків у 2014 році збільшилася на 4 банки і на даний момент їхня кількість складає 198 банків. Частка іноземного капіталу в статутному капіталі українських банків становила 41,9% порівняно з 40,6% на кінець 2014 року. Збитки банків України в 2013 році знизилися на 40,8% - до 7,708 млрд грн порівняно з 13,027 млрд грн збитків за 2012 році. Сумарні доходи банківської системи в минулому році виросли на 4,3% - до 142,778 млрд грн, витрати - на 0,4%, до 150,486 млрд грн. Рентабельність активів за підсумками року склала -0,76%, капіталу – -5,27%. Чиста процентна маржа знизилася до 5,32%, чистий спред - до 4,51%. Активи банків України в 2013 році збільшилися на 12,4% - до 1,05 трлн грн.

Перший квартал 2014 року банківська система України закінчила з прибутком у розмірі 1,725 млрд. грн. Доходи банків України у першому кварталі 2012 року, порівняно з відповідним періодом 2013 року, збільшилися на 2,7% і склали 35,3 млрд грн. Витрати банків за вказаний період скоротилися на 2,9% і становили 33,5 млрд грн. [7].

Проте, у глобальному рейтингу конкурентоздатності Всесвітнього економічного форуму 2012-2014 років надійність банківської системи України опинилася на 138-му місці. Це є найнижчим показником серед країн, які беруть участь у рейтингу. Крім того, легкість взяття кредиту в Україні стоїть на 130-му місці, ефективність податкової системи - на 136-му. Урядовий кур'єр

Для підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних банків необхідно вжити таких заходів:

1. удосконалити законодавчу базу для підвищення прозорості діяльності банків;

2. здійснити нарощування власного капіталу;
3. підвищити якість менеджменту;
4. впроваджувати новітні технологічні розробки;
5. розширити спектр банківських послуг;
6. отримати довіру населення, тощо [2, с. 113].

Банки відіграють важливу роль у функціонуванні грошового ринку, а через нього - у розвитку ринкової економіки. Призначення банку полягає у забезпеченні:

- концентрації вільних капіталів і ресурсів, необхідних для підтримки безперервності і прискорення виробництва;
- упорядкування і раціоналізації грошового обігу [5, с. 25].

Банки сприяють розширенню обсягів і підвищенню ефективності суспільного виробництва, забезпеченню потреб обороту в платіжних засобах, зміцненню договірної і платіжної дисципліни в господарстві, удосконаленню та зміцненню грошового обороту, впливають на прискорення обороту капіталу в процесі відтворення [6, с. 84].

Банківська сфера є однією з провідних ланок фінансової системи, від стабільності якої залежить подальший розвиток економіки України, можливість виходу на міжнародні ринки та активної участі у глобалізаційних процесах.

Проблеми банківського сектору не лише гальмують розвиток підприємництва, сприяють занепаду виробництва, а й призводять до економічного спаду у всіх сферах економіки. Саме тому, необхідно, орієнтуватись на досвід держав з розвиненою ринковою економікою, займатись стимулюванням національного виробника та розробляти власні державні програми у сфері покращення банківських відносин, які б сприяли підвищенню стабільності та зростання економіки України.

Література:

1. Герасимова С. В. Інвестиційний потенціал банківської системи України / С. В. Герасимова, О. В. Лепьохіна // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - №8. - С. 247-256.
2. Гриценко Л. Л. Банківська система України: сучасний стан і напрямки розвитку / Л. Л. Гриценко, Є. Ю. Онопрієнко // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - №10. - С. 111-116.
3. Кравченко І. Банківська система та проблеми стратегічного розвитку / І. Кравченко, Г. Багратян, Є. Мазіна // Вісник Національного банку України. - 2012. - №1. - С. 7-10.
4. Масленіков В.В. Зарубіжні банківські системи // Економіка, фінанси , право – 2010 - №10 – С. 15-20.
5. Омелянович М. Ю. Грошово – кредитні відносини у період фінансової кризи // Фінанси України – 2013- №6 – С. 20-31.
6. Шараєвський Д. В. Ефективність діяльності банківської системи як запорука сталого економічного розвитку / Д. В. Шараєвський // Економіка та держава. - 2013. - №7. - С. 83-85.
7. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.